

**Ihmisoikeuksiksi verhottu ilmastopolitiikka
”Euroopan ilmastonmuutostuomioistuimessa”**

**Ilmasto-oikeudenkäynnin oikeudelliset, poliittiset ja
taloudelliset kysymykset Euroopan
ihmisoikeustuomioistuimessa**

ECR-ryhmälle laadittu raportti,
Euroopan parlamentti, Bryssel

Tri Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.

Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.

Bryssel, 20. toukokuuta 2021

Yhteenveto

Duarten tapaus lyhyesti

Duarten oikeustapauksessa kuusi portugalilaista alaikäistä valittavat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen (EIT), että 33 valtiota, jotka heidän näkemyksensä mukaan harjoittavat riittämätöntä ilmastopolitiikkaa, rikkovat heidän ”oikeuttaan elämään ja perhe-elämään”.

He muotoilevat joukon vaatimuksia, joihin kuuluvat (1) kasvihuonepäästöjen vähentäminen, (2) fossiilisten polttoaineiden viennin radikaali rajoittaminen, (3) radikaalit toimenpiteet kompensoimaan tuotteiden tuontiin liittyviä päästöjä ja (4) toimenpiteet, jotka pakottavat kansainvälisesti toimivat yritykset rajoittamaan koko tuotantoketjunsa päästöjä.

Kaikilla näillä alueilla päästöt on nollattava ”ilmastohätätilan” kohtaamiseksi. EIT:n myönteisen tuomion perusteella he voivat nostaa kansallisella tasolla kanteita vastaan sellaisia maita, jotka eivät tee tarpeeksi näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Valituksen kohteena olevilla mailla ei ole muuta mahdollisuutta kuin noudattaa tuomioistuimen päätöstä, sillä muutoksenhaku ei ole mahdollista.

Valtavat seuraukset taloudelle ja demokratialle

Koko talousjärjestelmän ansaintakyky on vaakalaudalla, sillä vaatimusten täyttämistä yrityksille ja maille aiheutuvat kustannukset ovat pilviä hipovia. Tällainen päätös veisi monien maiden talouden polvilleen kaikkien sen mukanaan tuomien seuraamusten ohella.

Vaikeasti yliarvioitavien taloudellisten vaikutusten lisäksi seuraukset demokratialle ja oikeusvaltiolle ovat myös valtavat. Kantajalle myönteinen päätös poistaa ilmastopolitiikan lopullisesti normaalista poliittisesta päätöksentekoprosessista, jossa valitut edustajat ja virkamiehet punnitsevat eri intressejä toisiaan vasten, arvioivat politiikkaa ja tekevät tarvittaessa asianmukaiset korjaukset ja mukautukset.

Puolueellinen, asenteellinen ja aktivistinen

On hyvin todennäköistä, että portugalilaiset alaikäiset, jotka todellisuudessa ovat ilmastoaktivistien järjestöjen pelinappuloita, voittavat tämän tapauksen. EIT:n tuomarit ovat monilla toimillaan ja päätöksillään osoittaneet erityistä asenteellisuutta, jota voidaan kutsua puolueelliseksi.

- **Ensiksi**, tämä kanne olisi pitänyt hylätä välittömästi, sillä se ohittaa kokonaan kansallisen oikeudellisen menettelyn. Vaikka tämä on tavallisesti EIT:ssä käytävien oikeudenkäyntien vakiovaatimus, tämä tapaus on saanut jopa erikoiskohtelua, koska sen katsottiin olevan ”kiireellinen”.
- **Toiseksi**, EIT on omasta aloitteestaan laajentanut alaikäisten kantajien nostaman kanteen koskemaan myös ”kidutusta”.

Tuomioistuimen mukaan ”riittämätön ilmastopolitiikka” voi nähtävästi johtaa siihen, että se samaistetaan kidutukseen tai epäinhimilliseen kohteluun.

- **Kolmanneksi**, tapaukseen liittyvät tuomarit ovat jo tehneet julkisia päätöksiä ”ilmastohätätilan kiistattomasta olemassaolosta”, ja tuomioistuimen presidentti nimitti EIT:tä eräässä puheessa ”Euroopan ilmastonmuutostuomioistuimeksi”. Hän lausui myös muutaman rohkaisevan sanan ”ilmasto-oikeudenmukaisuuden” menestymismahdollisuuksista, mikä voidaan ymmärtää ilmastoaktivisteille esitettyä avoimena kutsuna pyytää tuomioistuimen apua heidän pyrkimyksissään pakottaa unelmiensa ilmastopolitiikka Eurooppaan ja muuhun maailmaan.
- **Neljänneksi**, EIT on hylännyt huolestuneiden parlamentin jäsenten laajasti perustellun väliintulohakemuksen perustelematta tätä päätöstä. Saman kohtalon koki ryhmä, jolla on perustuslain asiantuntemusta, sekä järjestö, joka kritisoi ympäristöpolitiikkaa ja sen tieteellistä perustaa. Väliintulohakemukset hyväksyttiin kuitenkin järjestöiltä, jotka sympatisoivat selvästi tämän tapauksen kantajien kanssa.

Tämä tapaus myötäilee siten jonkin aikaa jatkunutta suuntausta, jossa EIT:n tuomarit toteuttavat poliittista aktivismia, joka on suora uhka toimivallan jaolle. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti ei ole taattu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa.

Ihmisoikeudet tekosyynä

Duarten oikeustapaus havainnollistaa, miten ympäristöaktivistit ovat löytäneet liittolaisen puolueellisista tuomareista, joiden kanssa heillä on sama ideologinen hengenheimolaisuus. Ihmisoikeuksien varjolla ilmastopolitiikka redusoidaan peruuttamattomaksi oikeudelliseksi diktaatiksi, jonka demokraattinen valvonta ei ole mahdollista. Oikeusviranomaiset, jotka sanelevat politiikan demokraattisesti valituille hallituksille, eivät sovelle lakeja, vaan laativat ne pikemminkin itse. Asiaankuuluvat tuomarit eivät edes vaivaudu piilottamaan asenteellisuuttaan.

Johtopäätös

Oikeusvaltioperiaate ja vallanjako on palautettava. On mahdotonta hyväksyä, että tuomarit väärinkäyttävät ihmisoikeussopimusta pakottamaan ilmastopolitiikan Euroopan maille. Päätöksentekoa, jonka pitäisi tapahtua poliittisella tasolla, pidetään panttivankina, mikä heikentää koko demokraattista hallintomallia ja rapauttaa kansalaisten luottamusta hallintoon. EIT:stä on tullut poliittinen toimielin, joka harjoittaa politiikkaa aktiivisesti ilman siihen oikeuttavaa mandaattia. Antakaa EIT:n palata takaisin perusteilleen ihmisoikeuksien puolustajana eikä toimia instituutiona, joka heikentää demokratiaa, politiikka ja oikeusvaltiota.